

SZÉKESFEHÉRVÁR

www.turizmus.szekesfehervar.hu

Głowa świętego
Władysława, 1777.

POWITANIE KRÓLEWSKIE

Székesfehérvár jest jednym z najstarszych miast na Węgrzech, łatwe do obrony, położone na jednym ze wzgórz moczaru, zbudowane na naturalnym skrzyżowaniu dróg. Książę Géza w 972 roku w tym miejscu stworzył królewską siedzibę, przodka dzisiejszego Székesfehérváru, tu został zbudowany przez **Węgrów pierwszy murowany kościół** (3) w 997 roku, który również służył jako miejsce wiecznego spoczynku. W herbie miasta widać otwarte bramy, które nadal otwarte są dla wszystkich odwiedzających. Székesfehérvár rzeczywiście stał się centrum kraju za panowania Świętego Stefana. Zbudowano tu prywatny kościół królewski Matki Boskiej, późniejszy kościół koronacyjny.

Szekesfehervar, **miastu Świętego Stefana**, nadano tytuł wolnego miasta królewskiego oraz przywileje wywyższające

je spośród innych osiedli. W mieście pochowano króla, było to także miejsce narodzin jego syna, księcia Imre. Umieszczono tu tron królewski, przechowywano tu królewskie klejnoty, znajdował się tu królewski skarbiec, a w późniejszych czasach także archiwum państwa.

Prawa koronacyjne tylko tego króla uznawały za prawowitego władcę, którego to koronacja spełniała trzy warunki: odbyła się w Székesfehérvár, koronacji dokonał arcybiskup z Esztergomu i koroną koronacyjną była korona świętego Stefana.

Po Świętym Stefanie jeszcze ośmiu władców z rodu Arpadowiczów i siedmiu z mieszanych rodzin wybrało na miejsce wiecznego odpoczynku bazylikę, natomiast 43 władców zostało tu ukoronowanych.

Na dzień dzisiejszy z tego na ówczesne czasy potężnego budynku pozostały tylko ruiny. Stojący w sercu miasta Ogród Ruin odprowadza nas do średniowiecza i głosi świetność ówczesnego koronacyjnego miasta. W należącym do **Ogrodu Ruin** (8) mauzoleum znajduje się bogato rzeźbiony sarkofag, przygotowany na kanonizację króla i obraz Vilmosa Aba-Novaka przedstawiający historię Świętej Prawicy i Świętej Korony. Znajdujący się w pobliżu **Ruin Pałac Biskupi** (9) zbudowano z kamieni ówczesnego kościoła koronacyjnego. Sama budowa trwała ponad

SZÉKESFEHÉRVÁR – MIASTO KRÓLÓW

Założone: w 972 ówczesny władca Géza tutaj ustanowił stolicę kraju

Położenie: Zajmuje strategiczny punkt, leży na skrzyżowaniu dróg, na Dunántúl, w regionie Közép-Dunántúl, w połowie drogi z Budapesztu nad Balaton. Z Budapesztu dojechać tam można drogą nr. 7, albo też autostradą M7. Dzisiaj także jest ważnym punktem w transporcie drogowym i kolejowym. Ma prawa stolicy komitatu, jest stolica komitatu Fejér.

Powierzchnia: 170,89 km²

Ludność: 102 035 mieszkańców

Pochodzenie nazwy: Z dwóch możliwych powodów miasto nosi nazwę Fehérvár: pierwszy – w kronikach niektórych członków rodziny władców (I. András) pojawia się czasami słowo „Fehér”, drugi – odnosi się do kamieni, z których budował Géza ówczesny zamek i pałac królewski lub też do białych, pobielonych ścian. Dołączone później słowo Székes-, oznacza miejsce, gdzie obradował król.

Jabłko królewskie

dwadzieścia lat, i tak na budynku barokowym pojawiły się elementy stylu copf. Na placu Városház na **Jabłko Królewskie** (10) znajduje się napis, który świadczy o dumie mieszkańców: Fehérvár, wolne miasto z łaski króla Świętego Stefana.

Zniszczenia i odbudowę najlepiej przekazują nam budynki sakralne. Ogromną wieżę **biskupiej bazyliki** (4) zbudował jeszcze Bela IV. Później strzeżono tu zamkniętą w srebrnym naczyniu **głowę Świętego Władysława**, którą to obecnie wraz z innymi skarbami kościoła strzeżę w **Muzeum Diecezji Székesfehérvár** (11).

W podobny sposób ze średniowiecza pochodzą **podziemia kościoła** (5) wraz z grobami Beli III i jego żony Anny Antiochiańskiej i kamiennymi ich ciałami umieszczonymi na marmurowych płytach. Jeżeli ktoś lubi późnobarokowy, zmienny świat dzieł sztuki, wirtuozyjne

ekspozyty za wszelką cenę odwiedzić powinien **Kościół Seminarzystów** (1) i **Cystersów** (16). Wizja artysty Maulbertscha utrwalona na sklepieniu kościoła, która swoim perłowym połyskiem i koronkowymi wzorami wyobrażenia nieba jak i jedynymi w Środkowej Europie meblami zakrystii oczarowują nas swoją pięknoscia.

■ ŻYCIE KULTURALNE

Po najeździe Turków przeżył Székesfehérvár w 18-19 wieku nowy rozkwit. Śródmieście zachowało średniowieczny układ ulic, głównymi ich ozdobami były barokowe kościoły, budynki w stylu rokoko i secesyjnym oraz pałace. Między ścianami tych budynków kwitło życie kulturalne, duchowe jak i prowadzono nauczanie. Tutaj zbudowano pierwszy w kraju kamienny teatr,

Ruiny

Historyczna Kawalkada

Galeria Miejska

PODRÓŻ W CZASIE

Szczególny nastrój Székesfehérváru ukryty jest nie tylko w historycznej, tętniącej życiem, pełnej pamiątek części miasta, ale także w drobnych eksponatach i pamiątkach.

Spacerując po mieście przechadzamy się obok pięknych, ozdobnych, barokowych kościółków, romantycznych domów z balkonikami, imponujących klasycystycznych budynków, wśród których czasami natrafimy na średniowieczne pozostałości ruin ścian obronnych miasta, albo pozostałości budynków mieszkalnych. W wielu, postawionych brawurowo na placach miasta pomnikach, ukazał się nam może historia tego tak wiele razy zniszczonego miasta. Warto zejść z ulicy Fő (główna) i odkryć nastrój zamkniętych podwórek. W życiu miasta dużą rolę przypisuje się zegarom: kwiatowa tarcza **Zegara Kwiatowego** (18) i jego bajkowe wskazówki pokazują zawsze dokładny czas, na **Grającym Zegarze** (6) od godziny 10 co dwie godziny, przy pięknych rytmach muzycznych maszerują znane postaci węgierskiej historii.

W pobliżu Śródmieścia troszczą się o odpowiedni odpoczynek chłodne, cieniste parki i jeziora, mając w zanadru nowe wspaniałości czy to **muzyczny pawilon milenijny** (20), czy też pełna zdrowotnej wody grająca

Vörösmarty Színház (19). To bogate kulturalne życie da się odczuć także dzisiaj. Székesfehérvár jest także dzisiaj miastem bogatym w rzadko spotykane muzealne wartości, w dzieła sztuki i kurioza. Odwiedzając miasto turyści odkrywają mogą kamienne pamiątki z okresu rzymskiego, sarkofagi, cegły z monogramami i oznaczeniami (wystawy **Muzeum Króla Świętego Stefana** [17]), dzieła sztuki (**Galeria Miejska** [14], **Galeria Istvána Csóka** [15], **Nowa Węgierska Galeria** [2]), czy nawet doskonale wypracowane lalki porcelanowe (**Muzeum Zabawek „Za siódmą górą...”** [13]). Kulturalne rozrywki dostarczają tu w każdym sezonie wartościowych i podniecających programów!

Wygląd dawnego, cywilnego Fehérváru przypominają nam dwie zrekonstruowane pamiątki miasta. Stojący na placu Városház **dom Hiemer-Font-Caraffa** (12) składa się z trzech części, tworząc cenną barokową całość, której odbudowa zakończyła się w 2011 roku. Zbudowane w 1905 roku jako secesyjny zabytek **kąpielisko Árpáda** (7) z autentycznym nastrojem jest w eleganckim otoczeniu prawdziwym kuriozum dla Székesfehérváru.

Gra zegara

Muzeum Zabawek „Za siódmą górą...”

studnia. W okolicy podmiejskich osiedli jezioro **Bánya-tó**, znane pod nazwą jeziora samobójców, zaskakuje nas swoją pięknnością i romantycznym urokiem. Znanym punktem widokowym jest postawiony na skraju miasta pomnik **Aranybulla**, miejsce ogłoszenia w roku 1222 ówczesnych zarządzeń. Najwspanialszym zabytkiem miasta jest **Boryvár** (21). Ten, pochodzący z XX wieku romantyczny rycerski zamek jest dziełem Bory Jenő, budowniczego i rzeźbiarza zarazem. Na podstawie swoich planów, sam budował go przez 36 lat aż do śmierci, z miłością ku żonie malarza. Obok niezliczonych dzieł pary artystów galeria posiada w swoich zbiorach wiele innych równie cennych eksponatów.

■ MIASTO ZWYCIĘZCÓW

Székesfehérvár po drugiej wojnie światowej stał się jednym z najważniejszych miast sportowych na Węgrzech. W

czterech sportach grupowych ma swoje pierwszoligowe drużyny, w sezonie 2010/2011 duma naszego miasta zdobyły 2 mistrzowskie złota i jedno srebro: drużyna piłki nożnej **Videoton FC** i hokeiści **Sapa Fehérvár AV 19** zostali mistrzami a drużyna męskiej koszykówki **Alba Fehérvár** wicemistrzami, natomiast drużyna piłki ręcznej kobiet **Fehérvár KC** zakończyła zawody na 5 miejscu. Nie brakuje indywidualnych sportowców, **Zsuzsa Vörös** (pięciobój) z **Alba Volán-Bericap SC** jest mistrzynią olimpijską, dwóch naszych klasycznych hokeistów trafiło do Rynku Gwiazd w Toronto - Hall of Fame. Najważniejszymi eksponatami są sportowy dres nagle zmarłego Gábora Ocskay, jak i kij Krisztiána Palkovicsa. Oprócz tego dumni możemy być z takich osiągnięć jak finał Mistrzostwa UEFA w 1985 roku, gdzie nasza drużyna „Vidi” grała niezapomniany mecz z Real Madrydem. U nas zawsze można liczyć na gorącą atmosferę podczas meczu! Proszę o tym nie zapominać!

BIURO TOURINFORM I SKLEP Z PAMIĄTKAMI W FEHÉRVÁR

Posrednictwo noclegów, przewodnictwa i tłumaczeń • Oferty turystyczne na zamówienie • Pamiątki

Szekesfehervár, Oskola u. 2-4. • Tel.: 00 36 22 537 261 • 00 36 22 537 603 • Fax: 00 36 22 340 330

Email: szekesfehervar@tourinform.hu • www.szekesfehervar.hu

Zarządca: Turystyczna Spółka z o.o. Nonprofit w Szekesfehervár